

บันทึก

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับหุ้นส่วนบริษัท

ตามหนังสือของกรมเลขาธิการคณะกรรมการที่ ๑๕๒๒๒/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๖ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาและให้ความเห็นปัญหาเกี่ยวกับหุ้นส่วนบริษัทบางประการนั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายกองที่ ๓) ได้ตรวจพิจารณาแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาเกี่ยวกับการที่บริษัทจำกัดกำหนดข้อบังคับให้กรรมการมีอำนาจรับหุ้นและขายหุ้นที่รับได้ เมื่อผู้ถือหุ้นเป็นหนี้ หรือมีภาระติดพันอยู่กับบริษัท จะเป็นการขัดต่อกฎหมายหรือไม่

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัทได้มีบทบัญญัติให้บริษัทรับหุ้นได้เฉพาะกรณีที่ผู้ถือหุ้นค้างชำระเงินค่าหุ้นที่เรียกให้ชำระตามมาตรา ๑๑๒๔ เท่านั้น การให้อำนาจกรรมการรับหุ้นได้ตามนัยแห่งข้อบังคับของบริษัทตามปัญหาข้อนี้ ผลก็เท่ากับยอมให้หุ้นของบริษัทตกมาเป็นของบริษัทได้นั่นเอง การกระทำเช่นนี้ก็ย่อมขัดกับบทบัญญัติมาตรา ๑๑๔๓ ซึ่งบัญญัติว่า ห้ามมิให้บริษัทจำกัดเป็นเจ้าของถือหุ้นของตนเองจริงอยู่ แม้ข้อบังคับจะระบุว่าให้ขายหุ้นที่รับนั้นด้วย แต่เมื่อการรับเป็นการขัดกับกฎหมายดังกล่าวแล้ว การขายหุ้นที่รับก็ย่อมจะมีไม่ได้ คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่าข้อบังคับของบริษัทดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นการขัดกับกฎหมาย

๒. มาตรา ๑๒๕๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า หุ้นส่วน
กิติ บริษัทก็ดี เมื่อเลิกกันเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลาย หุ้นส่วนผู้จัดการห้างหรือกรรมการของ
บริษัทยอมเข้าเป็นผู้ชำระบัญชี เว้นแต่ข้อสัญญาของห้าง หรือข้อบังคับบริษัทจะกำหนดไว้เป็น
สถานอื่น มาตรา ๑๒๕๕ บัญญัติให้ผู้ชำระบัญชีทำบัญชีและส่งให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบ แล้ว
ให้เรียกประชุมใหญ่ และมาตรา ๑๒๕๖ บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่รับรองให้หุ้นส่วนผู้จัดการหรือ
กรรมการบริษัท (ที่เป็นผู้ชำระบัญชีตามมาตรา ๑๒๕๑) คงเป็นผู้ชำระบัญชีต่อไป หรือเลือกตั้งผู้
ชำระบัญชีขึ้นใหม่แทน

สำหรับการเลิกบริษัทจำกัดเท่าที่ปฏิบัติกันอยู่โดยทั่วไปในเวลานี้ เมื่อที่ประชุม
ใหญ่มีมติให้เลิกบริษัท ที่ประชุมก็ตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทีเดียว ดังนี้ กรมทะเบียนการค้าไม่แน่ใจว่าจะ
ทำได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ตามมาตรา ๑๒๕๑ นั้น ถึงแม้จะไม่มีข้อบังคับ

ของบริษัทกล่าวถึงเรื่องการตั้งผู้ชำระบัญชีเป็นอย่างอื่นก็ตาม เมื่อที่ประชุมใหญ่ของบริษัทได้ตกลงให้มีการตั้งผู้ชำระบัญชีในขณะที่เลิกบริษัท ก็ย่อมกระทำได้เพราะที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้นมีอำนาจที่จะลงมติเกี่ยวกับกิจการใด ๆ ก็ได้ในเมื่อกิจการนั้น ๆ ไม่เป็นการขัดต่อข้อบังคับของบริษัทหรือกฎหมาย มติของที่ประชุมใหญ่ตามที่ถามมาข้างต้นนี้ย่อมมีผลบังคับได้เพราะไม่มีกฎหมายห้ามไว้

๓. ปัญหาที่ว่าในการตั้งผู้สอบบัญชีตามมาตรา ๑๒๐๙ หรือตั้งผู้ชำระบัญชีตามมาตรา ๑๒๕๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ประชุมใหญ่จะมอบอำนาจให้กรรมการหรือผู้ชำระบัญชีไปตั้งผู้สอบบัญชีเอง หรือผู้ชำระบัญชีไปตั้งผู้ชำระบัญชีเพิ่มขึ้นอีกจะได้หรือไม่

กรรมการร่างกฎหมายส่วนข้างมากมีความเห็นว่า สำหรับการเลือกตั้งผู้สอบบัญชีตามมาตรา ๑๒๐๙ หรือการตั้งผู้ชำระบัญชีตามมาตรา ๑๒๕๖ นั้น กฎหมายมีความมุ่งหมายให้เป็นอำนาจของที่ประชุมใหญ่ที่จะต้องทำการเลือกตัวเอง เพราะมาตรา ๑๒๐๙บัญญัติว่า “ผู้สอบบัญชานั้นให้ที่ประชุมสามัญเลือกตั้งทุกปี” และมาตรา ๑๒๕๖ บัญญัติว่า “ธุรการอื่นที่ประชุมใหญ่จะพึงทำนั้นคือ.....เลือกตั้งผู้ชำระบัญชีใหม่ขึ้นแทนที่....” และไม่มีบทบัญญัติให้มอบหมายให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้สอบบัญชีหรือผู้ชำระบัญชีแทนได้ และเมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้วก็จะเห็นได้ว่าจะมอบให้กรรมการหรือผู้ชำระบัญชีเป็นผู้เลือกตั้งแทนหาได้ไม่ เพราะถ้าหากที่ประชุมใหญ่มอบให้กรรมการหรือผู้ชำระบัญชีไปเลือกตั้งผู้สอบบัญชีหรือผู้ชำระบัญชีเอาในภายหลัง ผลก็เท่ากับการเลือกตั้งนั้นมิได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ และเมื่อได้วินิจฉัยดังนี้แล้ว สำหรับการที่จะมอบให้ผู้ชำระบัญชีไปตั้งผู้ชำระบัญชีเพิ่มขึ้นตามปัญหาตอนท้ายนั้นก็ย่อมกระทำไม่ได้โดยเหตุผลเช่นเดียวกัน

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการฯ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๕๗